

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорушчини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Угорський сойм.

(X). Минувшого понеділка відкрив цісар і король нову законодатну добу угорського сойму престольною річю, котра має свою вагу не лише для Угорщини але також для Австрії. В Угорщині останніми часами дещо змінило ся. Останні вибори соймові приспорили вправді верховодячому сторонництву знов велику більшість, але не таку вже як давнійше. Але не тільки в сій одній прояві є рїзниця. Серед самої більшости находять ся групи, котрі на довго не дадуть ся удержати під одним прапором. Мадярська загорілість проявила ся значним скріпленем скрайної лївиці (Кспутівців), а крім того в перший раз заперечено дотеперішній теорії про одну політичну націю в Угорщині, позаяк до сойму вїшло п'ять послів (Словаки і 1 Серб) м'ямо виборчого гнєту і нечуваних в цілім світі виборчих мадярських практик. Також церковно-політичні закони ухвалені останніми часами в Угорщині викликали свій вплив, а найліпшим доказом сего є єствоване людového сторонництва в суперечности до єжидоватїлого угорського лібералїзму.

Престольна річ числить ся з сими новими обставинами, висловлює конечну потребу успокоєня широких верств населєня, а заповідає численні предлоги, які можуть причинити ся до двигненя ровени Угорщини з кожного згляду.

В першій ряді обходять нас передовсім сї питання, які є спільні обидвом половиням монархії і мають бути полагождені згідними ухвалами обидвох парламєнтів. Вже 4. лютого с. р., відкриваючи нову добу законодатну ради державної, вказав цісар в престольній річі, що наслідком виясненя торговельних договорів з заграницними державами правительство буде приневолене приступити до ревізії цілової тарифи. Дальше було сказано, що рішуче спївдїланє ради державної є конечним услївєм до управлїненя економічних відносин обидвох половинь монархії, щоби доведено до угоди вдоволяючої обидві сторони. Сї справи стали в сїм році актуальнішими і відповідно тому престольна річ угорська вказує на потребу полагожденя економічних відносин обидвох половинь монархії. І з австрійського становища всі згодять ся на те, що спільні економічні справи «задля їх далекосяглого значїня вимагають тривкого управлїненя на основі справедливого обопільного вирївнаня інтересів». В Австрії ніхто більше не вимагає. Дотеперішні відносини обидвох держав «на виповідженє», не могли нікого вдоволювати. Для того се місце престольної річі найде і в Австрії милий відгомін і викличе бажанє, щоби довести до тривкого уладженя сих відносин, а може в пізнійшій спокійнійшій хвилі поведе ся сю ціль осягнути.

Престольна річ відкликує ся до тверезої розваги угорської нації. З побуту др. Кербера в Пешті відомо нам, що розмова обидвох міністрів-президентів довела до

вдоволяючого вислїду. Др. Керберови не можна відказати тверезої розваги, отже й Сель певно був приневолений взнести ся до такого становища. Ходить тепер о те, щоби обидва парламенти поводували ся такою тверезою розвагою, обидва будуть приневолені перебути огневу пробу.

Престольна річ вказала раді державній 4. лютого, а також і угорському сойму угорська річ престольна з понеділка, задачу, установити новий контінгент рекрутів в рамках війскового закона. По мысли §. 14. сего закона мав бути що 10 лїт на основі обчисленя населєня установлений новий контінгент рекрутів і се мало вже послїдувати 1898, однак задля парламентарного розладу відрочено сю справу.

Як новий угорський сойм виявляє ся з своєї задачі, не можна предвидїти і не можна бути певним, чи не дійде і там до бурливих подій. І там між сторонництвами доходило нераз до завзятої боротьби, однак ніколи она не була така, щоби загрожувала єствованю держави.

З Тов. „Просьвіти“.

Справовданє в діяльності Головного Видїлу «Просьвіти» за місяці липень, серпень і вересень.

В тім часі відбув Видїл шість засїдань, на котрих полагоджено отєї справи:

1) Надїслані рукописи: 1) «Василь» М. Зелїзка, 2) Оповіданя Ол. Горуцкого, 3) «Боротьба

LABOREMUS

ДРАМА В 3 АКТАХ

∞ БЕРНШТЕРНЕ БЕРНСОНА ∞

переклав Лев Лопатинський.

(Конець).

ЛИДИЯ

(як перше). Не хочеш? Отже не хочеш?

ЛЯНГ'ФРЕД

Возьми жите: всяка поезия є прецінь лише продовженем або скороченем життя. Інакше ми не в силі.

ЛИДИЯ

(обурена). Немов би жите не мало таких тисячі, що ще гірші річі доконують, щоби вибгти ся. Лянґфред! Лянґфред!

ЛЯНГ'ФРЕД

Але они не вибивають ся!

ЛИДИЯ

Тв маєш відвагу мені се сказати?

ЛЯНГ'ФРЕД

Не до неба! Не до того, що називаємо небом. Подумай про те!

ЛИДИЯ

Але тамтой гістеричний кістяк, що хоче витягати свої рамена як костюмахи за живим життям — чи она належить до неба? Що самає своїм убійчим подихом в живучий світ? І не хоче випустити? Ся चाहотнича пристрасність! Чи для неї місце в небі?

Чи сила природи, животна могутність має уступати, прогнана нею? Житє перед смертю? Ненавиджу єї! Так мені Боже, я могла би і тебе зненавидїти, коли ти сходиш на такі манівці мараєш себе такою сентиментальностию. Се зрада! — Не гляди так на мене. Я була би в силі... була би в силі...

ЛЯНГ'ФРЕД

(остає спокійним)

ЛИДИЯ

Чи се я? думаєш може.

ЛЯНГ'ФРЕД

(тихо). Так.

ЛИДИЯ

Ні, я не є такою, Лянґфред! Се лиш моя розпука! Чи можеш се зрозумїти, який наш сон для мене був лихий! І що було би з того вийшло, колиб нам дали були разом обоім працювати, — не кажу: разом працювати, ні, колиб я лише могла бути при тім. Даруй мені, що я наговорила. Прецінь я хочу лише держати ся, держати ся того, що велика любов Русалки є вічною і дає вічність. Чому она має завести ся у своїй вірі, Лянґфред? Мусим єї спасти, Лянґфред, також трошки задля мене.

ЛЯНГ'ФРЕД

Чи маємо про се говорити?

ЛИДИЯ

Так!

ЛЯНГ'ФРЕД

Бо се не було жадною розмовою про таку справу, не правда-ж?

Ні. Вибач мені!

ЛИДИЯ

Отже сїдаймо!

ЛЯНГ'ФРЕД

Добре (хоче сїдати).

ЛИДИЯ

(показує). Красше тут.

ЛЯНГ'ФРЕД

Все, що схочеш (сїдає на місце, яке він займає, коли розмовляв з Борною; Лянґфред на крислі Борни).

ЛИДИЯ

Я виджу тепер все так ясно. Отже послухай: — Русалка прецінь не шукає нічого иньшого, як мира для своєї тоски, не правда-ж?

ЛЯНГ'ФРЕД

Так, так.

ЛИДИЯ

Але се незбите: Коли она забере єму мир, так він не може вже єї дати єго.

ЛЯНГ'ФРЕД

Але любов!

ЛИДИЯ

Ах, се вже все одно. Прецінь він не може пригорнути в свої рамена єї, що морозить єму серце.

ЛЯНГ'ФРЕД

Чи она є зимна?

ЛИДИЯ

за самостійність національну К. Безхліб'ї, 4) «Тільки одному Богу кланяти ся», 5) «Під хвилями морськими», 6) «Борба з туберкульозом», Охничка — передано до рецензій.

2) Принято до відомости видане за місяць липень книжочки «Горить» М. Мурави, преміюваної в фонду ім. Стеф. Дубравського. За місяць серпень і вересень видано книжочку «Борба з природою» 8.000 прим.

По прихильній другій рецензії «Під морськими хвилями» рішено видати її в 10.000 примірниках.

Відтак рішено видати «Старохристиянські легенди».

3) Видавництво творів Т. Шевченка, редаговане п. Юл. Романчуком, в поправнім і комплетнім виданю в 5.000 примірниках по дешевій ціні 2 корони за примірник в оправі рішено перенести на Товариство «Просвіта».

4) Принято до відомости справоздання з діяльності філій 1) в Самборі, 2) в Комарні, 3) в Кутах. На прозьбу філій в Комарні рішено уділити їй субвенцію 50 корон в формі зворотної позички на уряджуване людських концертів в цілі призирання фондів на основане бурси в Комарні.

5) Принято до відомости справоздання п. Гр. Врецьони, яко делегата Головного Виділу, з отворення читальні «Просвіти» в Підберізцях (п. Львів), та про отворенє читальні «Просвіти» в Тучнім (п. Перемишляни). Далше прийато справоздання читальні «Просвіти» в: 1) Соєнові (п. Підгайці), 2) Лімній (п. Турка), 3) Новиках (п. Збараж), 4) Підгородю (п. Станиславів), 5) Сулятичах (п. Жидачів), 6) Бураківці (п. Заліщики), 7) Росохачи (п. Чортків), 8) Святині, 9) Іваню (п. Заліщики) і 10) Гвозді (п. Надвірна).

6) На прозьбу читальні в Буську (п. Камінка струм.) рішено упросити п. Угрину, щоби ту читальню злострував.

7) Принято до відомости, що Виділ краєвий уділив безпроцентові позички для читальні «Просвіти»: 1) в Буську 1.000 корон, 2) в Комарні 1.000 К, 3) в Мизуни старім (п. Долина) 300 К, 4) в Вільшаниці (п. Товмач) 600 К, 5) в Волчухах (п. Городок) 600 К.

8) Принято до відомости письмо Виділу краєвого що-до уділення 6.000 корон краєвої заповоги для «Просвіти» на видаване популярних книжочок за рік 1901.

9) По вислуханю відпоручників зібраних в дни 27. червня 1901 рішено купити каменницю під ч. к. 199 місто у Львові за ціну 90.000 кор. з тим, що право власности буде заінтабульоване на річ Тов. «Просвіта», але по уконституованю

фондації театральної перейде на власність той-ж. Упрошено п. Врецьону, щоби обняв адміністрацію ново купленої каменіці. На оплату ціни купна рішено затагнути іменем Товариства «Просвіта» 6% позичку в квоті 32.000 корон в Товаристві взаїмного кредиту «Двістер» у Львові.

10) На прозьбу редакції «Молодої України» рішено відступити їй даром 460 примірників книжочки Л. Цегельського «Русь-Україна і Московщина».

11) На прошенє начальства суду в Порохнику ухвалено вислати для бібліотеки вязнів дарові примірники книжочок «Просвіти».

12) Рішено в місяці падолисті с. р. устроїти людський концерт і упрошено о. Темницького, щоби в тій справі порозумів ся з Тов-ом «Львівський Боля».

13. Принято в тім часі 64 нових членів; від початку року 710.

Державна рада.

По відчитаню внесень та інтерпеляцій, президент палати гр. Фетер прикликав до порядку пос. Завворка за вчерашні вискази, та відповів пос. Фресельови на его запит, чому не видрукувано его ческої промови, відкликанем ся на свої давнійші заяви.

Приступлено до дальшої бюджетової дискусії.

в якій забрав слово пос. Крамарж. Скрытикувавши бюджет, як невдоволяючий, переходить бесідник до політичних справ і полемізує з презесом польского Кола п. Яворским, а відтак з п. Дершатою, презесом клубу німецьких людовців. Називає малодушностию се, що Німці торгують ся о кількасот корон, які признано Чехам в деяких позициях бюджету, більше від Німців. З черги обговорює мову президента міністрів д-ра Кербера що-до трактату з Угорщиною. Далше висказує ся, що полагожденем інвестиційного закона і будови водних доріг др. Кербер станув на границі своїй способности. Хто хоче кермувати парламентом, не повинен занедбувати великої політичної квестії. Стоїмо тепер супроти тавного пересилєня державного і парламентарного, яке не дасть ся довго укривати і скоро азмінить ся в явну, остру кризис. Молодочехи могли не допустити до бюджетової дискусії наглими внесеннями, однак не вчинили сего, бо волять явне, отверте висказанє поглядів і жадань. Німці розбили були парламент в регуляміюм в руці, але в данім разі те саме оружє мають також і Чехи. Всенімці в просто

зрадниками Австрії, а за їх програмою ідуть також німецькі людовці. Неповнятно річию є, що правительство не виступає против сеї небезпечности для держави, а ще шукає підпори на сих сторонництвах. Складки на рух «los von Rom» є заказані в протестантській Німеччині, а в Австрії ніхто не виступає проти них. Далше бесідник підносить потребу ріжних реформ, а особливо ограниченє компетенції парламенту на користь краєвих соймів. Чехи будуть належали до рішучої опозиції і будуть старали ся перешкоджувати правительству у всім, доки оно не вимірить їм справедливости. Вкінці пос. Крамарж заявляє, що так, як Поляки, Італійці і другі народи Австрії, мають і Чехи право і обовязок бороти ся за свою народність, лише межі чеськими а німецькими радикалами заходить ся ріжниця, що чеським залежить на удержаню держави, а німецькі стремлять прямо до знищеня Австрії.

З черги промовляє пос. Менгер, полемізуючи з Крамаржом, що заденунціовав всі німецькі сторонництва без ріжницї.

Пос. Войтїх гр. Дідушицький, іменем польского Кола, висказує радість, що бюджетова дискусія стала можливою по стільки літах парламентарної безплідности. Сей хаос вчинив, що голос Австрії находить мало послуху в Німеччині, де утрудняють нашу торговлю худобою, видаляють робітників задля їх національности та не доручають по польски адресованих листів. Завізавши правительству до зарадженя сему лихови, бесідник заявляє, що Коло польске буде держати ся віддалік від національних спорів, а старати ся о добро Поляків і... Русинів в Галичині і поза Галичиною. Далше жадає ограниченє речинцевої торгівлі збіжем на біржі, підпирания галицького промислу достарчуванем замовлень та основанем промислових шкіл; жалує ся на фіскальний гнет, на перетяженє судових урядників і апелює до галицьких послів зпоза Кола, щоби підпирали его змаганя для піднесеня краю.

Пос. Коє в причини неприсутности стратив голос. Слідуючий бесідник пос. Мальфаті жадав основаня італійского університету в Триєсті, а по нїм пос. Шікер. Вкінці Шенерерієць Барайтер заявив ся за скороченем бюджетової дискусії під услівем, що конституційна комісія здасть справу про анеєнє §. 14. Відпиррає закиди зради стапу та заявляє, що Шенерерієць не допустять, щоби Австрія стала славянською, чи чеською. На тім перервано наради о год. 5. до год. 7. вечером.

ЛЯНГФРЕД
Розумію, теплотя, яка поволи-поволи найшла в житє людей, — такої она не має. Від неї она виключена. Они належать до двох відмінних світів, він і она. Тисячі літ лежать межі ними.

ЛИДИЯ
Она не чує так, як він? Чи що думаєш?

ЛЯНГФРЕД
Она не може так чути, як він.

ЛИДИЯ
Коли не у всім, — так що се шкодить?

ЛЯНГФРЕД
Представ собі чоловіка, який має якусь задачу і безнастанно когось біля себе, що втискає ся помежи се.

ЛИДИЯ
Чому ж би она мала втискати ся?

ЛЯНГФРЕД
Наша фантазия є наче передній запряг. Всьо має свій початок у фантазії. Богато скорше — богато скорше, чим ми поважно зачнемо досліджувати, порядкувати, формувати. Але у фантазії, — в горі в переднім запрягу — там треба, (немов несприятно) ту, ту мусить бути...

ЛИДИЯ
(божно надслухує). Що-що мусить бути?

ЛЯНГФРЕД
Тут мусить бути без перешкоди, щоби нічо не відвертало. — Тут мусить бути — чистий воздух! Чистий воздух в комнатах.

ЛИДИЯ
Ми говорили про чутє.

ЛЯНГФРЕД
(як перше). Мир мусить бути. А сего не буде, коли обоє чують відмінно (підносить ся). Розгніваний хор духів там на горі, се буде найвеличнійше, що я скомпонує.

ЛИДИЯ
(підносить ся). Се — се найвеличнійше? Велику, старинну тему так зогидити? Достойного мармурного кольоса хотїли змодерізувати малыми психологічними чертинами? Якого видобули з ріки, де его від тисячів літ виливали вода та пісок. Ти ніколи не станеш великим, коли даш себе ужити до такого діла!

ЛЯНГФРЕД
А ще менше, колиб я став невірним мому власному чутю.

ЛИДИЯ
(встєкла). Ся християнська... чи тут хто є? Хтось, що підслухує під дверми? (скоро на ліво цюбає ся з прошибаючим окликом).

БОРНИ
(входить).

ЛИДИЯ
Знов она! (іде до неї). Хто ти така?

БОРНИ
Донька моєї матери.

ЛЯНГФРЕД
Що?

ЛИДИЯ
(тратить всю свою силу, відвертає ся, відходить поволи, відвертає ся ще раз коло дверей, поглядає на Лянґфреда і поволи виходить).

Др. КАН
(війшов і кладе руку на рамя Лянґфреда). Нехай оно на сім скінчать ся!

ЛЯНГФРЕД
Але сей крик, вуйку, сей прошибаючий крик?

Др. КАН
Буде тобі гомовів довго — доки не стане музикою.

ЛЯНГФРЕД
(внайвисшїм внутрішнім зворушеню, хоче відповісти, побачив Борни і мовчить).

БОРНИ
(несміло). Можу тепер піти до батька?

Др. КАН
Іди но. Я остану тут (коли Борни відійшла, кидає ся Лянґфред на груди вуйка). Тепер будеш міг працювати.

ЛЯНГФРЕД
Тепер? — О, цілком, цілком ні!

Др. КАН
Нї, ні. Коли так, то там красше.

Занавіс.

